

Methods. During the study of this problem, such research methods as the analysis and synthesis of scientific literature were used, which allowed to generalize the theoretical material and reveal the essence of environmental education and what role belongs to nature in it.

Results. It was determined that elementary notions about the surrounding world are formed in preschool children, integral perception of nature develops in a harmonious combination of cognitive, aesthetic and ethical motives of interaction with it; an ecological culture, ecological representations, an emotional and value relation to nature and environmentally appropriate behavior are formed. The theoretical analysis of scientific literature and the place and role of nature in the ecological education of children are defined in the issue, the main tasks in the formation of their ecological culture. The pedagogical conditions of ecological education of children and psychological aspects of their value attitude to nature are revealed, they are: the provision of interdisciplinary approach in formation of knowledge about nature and nature use; the taking into account the age, cognitive capabilities of children in the process of environmental education; the organization of activities that promotes the improvement of the environment; the selection of optimal forms and methods for working with children; the preschool teacher example; the joint work of preschool educational institution and family. It is noted by the author, that early and pre-school childhood is a period of awakening of interest and love of nature and its knowledge through concrete objects and phenomena that awaken in a child the desire to communicate and interact with the environment.

The article focuses on the fact that nature is not only a source of knowledge of children of preschool age, as well as joyful experiences that the child memorizes for life.

Conclusions. Consequently, the ecological upbringing of preschool children during communication with nature takes the leading place in the education system of the younger generation. However, the issue raised does not exhaust all aspects of the problem; the prospect of further research is the disclosure of the contents, forms and methods of environmental education of preschoolers.

Key words: children; personality; preschool age; ecological education; nature; ecological culture; ecological knowledge; value relation to nature; pedagogical conditions.

Одержано редакцією 29.09.2017
Прийнято до публікації 06.10.2017

УДК 378.147:364.62 (045)

КУБЦЬКИЙ Сергій Олегович,
кандидат педагогічних наук, професор кафедри
соціальної педагогіки та інформаційних
технологій в освіті, Національний університет
біоресурсів і природокористування, Україна

СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Анотація. Показано, що система професійної підготовки соціального працівника, якщо порівняти її з освітніми системами щодо підготовки інших фахівців, є найбільш трудомісткою, вимагає колосальних соціально-педагогічних ресурсів і постійної уваги щодо вдосконалення й розвитку. На основі аналізу проблемного поля дослідження від загального до конкретного (від окреслення особливостей діяльності до її конкретних аспектів і професійно-особистісних характеристик соціального працівника, закінчуючи його інтегрованим показником професіоналізму – професійною готовністю) обґрунтовується синергетична система професійної підготовки майбутнього соціального працівника, яка складається з цілей освіти, наріжних сфер освітніх компетентностей, критеріїв і показників професійної готовності майбутнього соціального працівника.

Ключові слова: сфера діяльності; ключові дії; основні функції; психологічні особливості; професійна готовність соціального працівника; критерії й показники професійної готовності соціального працівника; професійна підготовка; компетентнісний підхід.

Постановка проблеми. Система вищої освіти в Україні розвивається в контексті ринкових перетворень і відтак має готувати висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців із соціальної роботи, які здатні ефективно і результативно вирішувати соціально-педагогічні й психологічні проблеми. За сучасних соціокультурних умов оновлення вітчизняної системи освіти, соціально-економічної нестабільності значно актуалізується діяльність соціального працівника, який активно включається у складний процес становлення людини в соціумі. У зв'язку з цим зростає інтерес до теорії й практики соціальної роботи і, у першу чергу, до професійної підготовки фахівців, які працюють у зазначеній сфері.

Нині соціальна робота в українському суспільстві має всі істотні характеристики професії. Професійна підготовка соціальних працівників реалізує систему знань, на яких будуються вміння її суб'єктів, передбачає певний період теоретичного й практичного навчання, має загальновизнані професійні стандарти, систему оцінювання кваліфікації фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині існує велика кількість наукових праць, що присвячені різним аспектам діяльності у сфері соціальної роботи. Ці праці певною мірою охоплюють: теоретичні підходи до проблем формування й функціонування соціальної роботи (Н. Амінов, О. Базаєва, І. Зимня, Ю. Васильєв, Н. Гарашкіна, В. Гуров, Г. Д'ячек, В. Ліфінцев, І. Лотова, П. Павленок, Е. Холостова та ін.); система теоретичної та практичної підготовки соціальних працівників в Україні (В. Васильєв, І. Зверева, А. Капська, І. Козубовська, Г. Лактіонова, В. Панок, В. Поліщук, В. Полтавець, І. Трубавіна та ін.); професійна діяльність соціальних працівників (Н. Ахмедова, Ю. Березкін, В. Бочарова, О. Варга, Л. Гусякова, А. Фатьхова, Г. Кузнецова, Н. Маслова, Н. Ручкова та ін.).

У контексті фундаменталізації й гуманітаризації освіти, що постають наріжними напрямками розвитку фахівця з соціальної роботи в вищій школі, визначаються шляхи вдосконалення професійної підготовки, яка спрямована на формування фахівця як творчої особистості, що поєднує в собі високий професіоналізм із соціально-психологічними якостями гуманіста, який здатний ефективно розв'язувати соціальні проблеми сучасності.

Аналіз наукових джерел щодо визначеного поля дослідження дозволяє дійти висновку, що для розвитку творчих якостей майбутніх соціальних працівників слід створити гармонійне соціально-педагогічне розвивальне середовище, яке б сприяло активізації потенційного обдарування студентів.

Відповідно, надзвичайно актуальною постає проблема вдосконалення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. У зв'язку з цим, **метою статті** є обґрунтування синергетичної системи професійної підготовки майбутнього соціального працівника.

Виклад основного матеріалу. У 90-ті роки ХХ століття у зв'язку зі складними соціально-економічними процесами, що відбувалися в нашій країні, значно активізувалися всі види соціальної роботи, були введені нові посади: «соціальний працівник» і «соціальний педагог». Відповідно, можна говорити про певну *сферу діяльності соціального працівника*, що окреслює такі складники і програмні цілі [2; 5; 7; 10–15]: оптимізація механізму реалізації суб'єктної ролі людей у всіх сферах життя й суспільства у процесі спільного задоволення потреб у підтримці життєвого забезпечення й діяльнісного існування особистості; допомога людям, які її потребують і не спроможні без сторонньої допомоги розв'язати свої життєві проблеми, а в багатьох випадках і жити; забезпечення або відновлення повноцінної взаємодії окремих людей і суспільства заради покращення якості життя кожного; забезпечення соціальних прав людини, сім'ї, групи людей, у тому числі, у напрямі компенсації певного соціального, фізичного, психологічного або технічного збитку, який заважає індивіду, групі користуватись своїми соціальними правами.

Ключовими діями, які характеризують систему діяльності соціального працівника постають: *соціальний захист* (компенсація, запобігання й ліквідація загрози втрати різними категоріями людей низки соціальних гарантій); *підтримка* (періодичне задоволення соціальних потреб соціуму, що перебуває у стані соціальної кризи); *забезпечення* (реалізація законних соціальних прав, гарантій і пільг громадян); *обслуговування* (надання й реалізація широкого спектра соціальних послуг офіційного й благодійного порядку); *реабілітація* (інклюзивно-реабілітаційна діяльність щодо створення сприятливих умов для нормальної життєдіяльності клієнтів у змінених обставинах); *адаптація* (відновлення втрачених духовно-психологічних і фізичних сил клієнтів, їхніх соціальних умінь і навичок).

При цьому *основні функції соціальної роботи* окреслюють певні сфери (аналітико-гностичну; діагностичну; організаторську; прогностичну; профілактичну; соціально-психологічну; комунікативну; охоронно-захисну; дієво-практичну; соціоінтегративну; евристичну) та орієнтуються на роботу з усіма категоріями населення будь-якого віку, оскільки соціальний працівник обслуговує людей від дитячого до похилого віку, не втрачає клієнта з нагляду на різних вікових етапах і в різних сферах інфрасередовища особистості незалежно від його соціального положення, походження, релігійних переконань.

До *основних ознак діяльності соціального працівника* можна віднести такі, як: гуманність, науковість, професійна доцільність, оптимальний характер, результативність, демократичність, творчість (оригінальність), що реалізуються системою особистісних якостей, завдяки яким соціальний працівник може впливати на клієнта і в ході діяльності стимулювати його до позитивних учинків і дій. Ця *сила впливу* здійснюватиметься тоді, коли чинники впливу, за С. Рубінштейном, на особистість створюватимуть цілісну систему внутрішніх умов, через які переломлюються всі зовнішні впливи.

За таких умов можна дійти висновку, що *головні складники професійної діяльності соціального працівника окреслюють такі вміння*, як: детально аналізувати факти і явища, розбиратися у справах, вчинках, конфліктах до подробиць (аналітичність мислення); поєднувати декілька психічних процесів (відчуття, уявлення, думки та ін.); це виражається в тому, що поява одного з них викликає появу іншого (асоціативність мислення); вирішувати завдання нестандартними методами, знаходити нестандартне вирішення ситуації (творчість, креативність); контролювати свої емоції (самовладання), бути спокійним, терплячим, ретельним (урівноваженість); установлювати контакти, пояснювати, переконувати (комунікабельність); надихати клієнтів, приймати відповідальні рішення у значущих ситуаціях (лідерство); вірити в позитивне вирішення будь-якої життєвої ситуації (оптимізм); нести відповідальність за здійснені дії, вчинки та їх наслідки стосовно колективу (соціальна відповідальність); жити серед людей і для людей (соціальна активність); оцінювати власні переваги і недоліки (самооцінювання); розуміти людей, співпереживати їм (емпатія); усвідомлено підкорювати особисті інтереси суспільним, бути готовим до взаємодії й співробітництва (колективізм).

Відповідно, професійна діяльність соціального працівника є *комплексною, має міждисциплінарний характер* і вимагає міцних знань із соціології, психології, педагогіки, медицини, правознавства, економіки, теорії управління та інших галузей, ефективність соціальної роботи значною мірою залежить від самого соціального працівника, його вмінь, досвіду, особистих якостей.

У цьому зв'язку надзвичайно важливими для соціального працівника постають такі його *психологічні особливості*, як: прагнення до професійного росту, підвищення суспільно-політичної значущості професії, ролі й статусу соціального працівника, інтерес до власної роботи; виражена потреба бути корисним людям; упевненість у собі, альтероцентризм, визнання важливості любові до себе і навколишніх у структурі міжособистісних відносин, чуйність; активна життєва позиція; самоконтроль, прагнення бути чесним до себе та інших;

упевненість у собі, готовність до співпраці з колегами; розвинені якості щодо комунікативної діяльності; уміння відсторонитися від ситуації та повністю контролювати її; здатність до співчуття, співпереживання, емпатії в міжособистісній взаємодії [9].

За таких умов система професійної підготовки соціального працівника, якщо порівняти її з освітніми системами щодо підготовки інших фахівців, є *найбільш трудомісткою*, вимагає колосальних соціально-педагогічних ресурсів і постійної уваги щодо вдосконалення й розвитку.

Зазначимо, що освітню (педагогічну, соціально-педагогічну) систему можна визначити як множину діалектичним чином узаємопов'язаних структурних і функціональних компонентів, що підпорядковані цілям освіти і навчання молодого покоління і дорослих людей. При цьому ці компоненти мають реалізовувати *системний ефект* (про що йдеться в педагогічній синергетиці [4]), коли соціально-педагогічні дії в контексті кожного з компонентів потенціюють (узаємно підсилюють) один одного. Це постає *першою важливою організаційно-педагогічною умовою* підвищення ефективності системи професійної підготовки майбутнього соціального працівника.

Інша організаційно-педагогічна умова, на якій ми більш повно зосередимо нашу увагу, пов'язана з одним із показників професіоналізму соціального працівника – його *професійної готовності виконувати на високому (творчому) рівні свої обов'язки*.

Зазначимо, що професійна готовність фахівця – це високий рівень діяльності в ході виконання ним своїх обов'язків, яка реалізується в точних, безпомилкових діях, у творчому використанні й застосуванні ним своїх компетентностей. Внутрішньою основою професійної готовності фахівця є система знань, навичок, умінь, якостей, що відповідає професії, її цілям і завданням. Відтак, професійна готовність як специфічна сторона підготовленості фахівця до професійної діяльності – це високий рівень його професійної навченості, що дозволяє компетентно й на творчому рівні розв'язувати професійні завдання.

Для ефективного формування та розвитку професійної готовності студента-соціального працівника доцільно застосовувати певні *критерії*: *об'єктивний* (відповідність вимогам професії, внесення відчутного внеску в соціальну політику); *суб'єктивний* (відповідність вимогам особистості, її мотивам, здібностям, готовності); *результативний* (досягнення бажаних нині суспільством результатів праці); *процесуальний* (використання при досягненні результатів соціально прийнятих способів, прийомів, технологій); *нормативний* (засвоєння норм, правил, еталонів професії та вміння відтворювати високі еталони професії на рівні фахової готовності); *індивідуально-варіативний* (прагнення індивідуалізувати працю, реалізувати в ній власні потреби, проявити у праці самобутність, розвивати засобами професії); *прогностичний* (має або шукає перспективи росту, зону найближчого професійного розвитку); *творчий* (прагнення вийти за межі своєї професії); *актуальної даності* (досягнення достатньо високого рівня професіоналізму); *професійної навченості* (готовність перейняти професійний досвід інших, прояв професійної відкритості); *соціальної активності* (уміння зацікавити суспільство результатом своєї праці, привернути увагу до насущних потреб професії); *професійної прихильності* (уміння дотримуватися честі й гідності професії, бачити її специфічний внесок у прогрес суспільства) [9].

У цьому зв'язку можна диференціювати найбільш важливі *соціально-психологічні показники*, що впливають на якість і сформованість професійної готовності соціального працівника: 1) *інтелектуальний*, який включає в себе, з однієї сторони, рівень загальноосвітньої готовності, з другої – рівень розвитку пізнавальних процесів (пам'ять, мислення, увага); 2) *мотиваційний*, включає рівень сформованості навчальної мотивації (бажання отримати освіту, професію, спеціальність); 3) *технологічний*, включає вміння навчатися, наявність сформованих навичок і вмінь навчальної діяльності [8, с. 5–7].

Таким чином, ми розглянули такі *аспекти проблемного поля дослідження*, як: сфера діяльності соціального працівника; ключові дії соціального працівника; основні функції соціальної роботи; основні ознаки діяльності соціального працівника; уміння/компетентності щодо професійної діяльності соціального працівника; психологічні особливості соціального працівника; організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутнього соціального працівника; професійну готовність соціального працівника; критерії професійної готовності студента-соціального працівника; найбільш важливі соціально-психологічні показники, що впливають на якість і сформованість професійної готовності соціального працівника.

Відтак, наше дослідження в системно-методологічному аспекті прямувало від загального до конкретного – від окреслення особливостей діяльності до її конкретних аспектів і професійно-особистісних характеристик соціального працівника, закінчуючи його професійною готовністю (інтегрованим показником професіоналізму) у контексті її критеріїв і показників. Як бачимо, професійна готовність постає полікритеріальним новоутворенням особистості професіонала, аналіз якого з метою побудови відповідної системи професійної підготовки потребує системного спрощення.

Аналіз наукових джерел і наш педагогічний досвід дозволяє дійти висновку, що існують діалектичним чином пов'язані *формальний* і *змістовий* аспекти результату професійної підготовки фахівців: професійні компетентності (формальний аспект) і змістовий (професійна готовність).

Перейдемо до розгляду компетентностей фахівця, яка виявляє триадний характер: 1) компетентності, що відображають ставлення людини до себе як особистості, як суб'єкта життєдіяльності; 2) компетентності, що характеризують взаємодію людини з іншими людьми; 3) компетентності, що пов'язані з діяльністю людини. Тут наявна класифікація компетентностей І. Зимньої за трьома засадами: *суб'єкт-особистість*, *суб'єкт-суб'єктна взаємодія*, *діяльність*. Ця класифікація поєднує головні класифікаційні схеми компетенції Н. Кузьміної, А. Маркової, Г. Белицької, А. Хуторського, Клауса Скали та ін. [6] і відповідає особливостям процесу соціалізації особистості, яка реалізується у *трьох сферах*.

1. Діяльність: у процесі соціалізації «набір» діяльностей індивіда розширюється, тобто досягаються все нові її види, засвоюються все нові форми рольової поведінки, у результаті в людини формується орієнтація в існуючій системі соціальних ролей. Це, у свою чергу, супроводжується трьома процесами: а) орієнтування в системі зв'язків, що властиві кожному виду діяльності, і між різними її видами, продуктом такого орієнтування є особистісний вибір діяльності; б) центрування навколо головної, вибраної діяльності, зосередження уваги на ній і підпорядкування їй інших видів діяльності; в) досягнення особистістю в ході реалізації діяльності нових ролей, осмислення їх значущості.

2. Спілкування, де відбувається розвиток і примноження контактів людини з іншими людьми в умовах суспільно значущої сумісної діяльності.

3. Самосвідомість – завдяки спілкуванню індивід починає сприймати себе та інших, це сприяє становленню в нього образу «Я». Тут відбувається формування певних структур індивідуальної самосвідомості, що пов'язана з процесом самовизначення і становлення соціальної ідентичності особистості.

Важливо, що зміст освіти також виявляється триадним, оскільки охоплює такі провідні компоненти, як: 1) знання про світ і способи діяльності інтелектуального та практичного характеру (*суб'єкт-особистість*); 2) досвід здійснення способів діяльності, у тому числі досвід творчої діяльності (*діяльність*); 3) досвід емоційно-ціннісного ставлення (*суб'єкт-суб'єктна взаємодія*).

Зазначене вище корелює з *узагальненою класифікацією моделей сучасного фахівця*, яка, відповідно до А. Сбруєвої [12, с. 159], включає: 1) *модель діяльності*; 2) *модель професійних характеристик*; 3) *модель розвитку*.

Наведені аспекти відповідають Закону України «Про освіту», де говориться, що: «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями» [1, с. 3–4]. У «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» наголошується, що головна мета української системи освіти – створити умови для особистісного розвитку; творчої самореалізації кожного громадянина України, формувати покоління, які здатні навчатися впродовж життя, створювати й розвивати цінності громадянського суспільства» [2, с. 4–5].

У цілому в державних освітніх документах йдеться про розвиток: 1) *особистості як суб'єкта мислення (гносеологічна мета*: формування мислячої істоти як суб'єкта, який здатний до рефлексії та володіє «Я», яке як принцип самосвідомості реалізується у процесі розвитку абстрактно-логічного мислення); 2) *громадянина як суб'єкта соціальних цінностей*, члена суспільства, котрий усвідомлює за допомогою *системи цінностей* свої права та обов'язки (аксіологічна мета: формування громадянина як суспільної цінності); 3) *фахівця як суб'єкта діяльності (праксеологічна мета*: формування здатності до діяльності як передумови економічного базису суспільства) [4, с. 117].

Проведений аналіз дозволяє побудувати кореляційну таблицю відповідності цілей освіти освітнім компетентностям, критеріям і показникам професійної готовності майбутнього соціального працівника (табл. 1):

Таблиця 1

Таблиця відповідності цілей освіти компетентностям та критеріям і показникам професійної готовності майбутнього соціального працівника

Цілі освіти	Наріжні сфери освітніх компетентностей	Критерії професійної готовності майбутнього соціального працівника	Показники професійної готовності майбутнього соціального працівника
Розвиток <i>особистості</i> як суб'єкта мислення (гносеологічна мета)	<i>Суб'єкт-особистість</i>	Індивідуально-варіативний, прогностичний, творчий, професійної прихильності	Інтелектуальний
Розвиток <i>громадянина</i> як суб'єкта соціальних цінностей (аксіологічна мета)	<i>Суб'єкт-суб'єктна взаємодія</i>	Об'єктивний, суб'єктивний, нормативний, соціальної активності	Мотиваційний
Розвиток <i>фахівця</i> як суб'єкта діяльності (праксеологічна мета)	<i>Діяльність</i>	Результативний, процесуальний, професійної навченості, актуальної даності	Технологічний

Висновки і перспективи подальших досліджень. Відтак, репрезентована таблиця окреслює найбільш формальну і загальну систему професійної підготовки майбутнього соціального працівника, яка складається з цілей освіти (цільовий аспект), наріжних сфер освітніх компетентностей, критеріїв і показників професійної готовності майбутнього соціального працівника. Синергетичний характер обґрунтованої системи впливає з інтегрованої єдності та взаємопов'язаності її аспектів, через що вони здатні функціонально підсилювати один одного.

Перспективи подальшого дослідження полягають в обґрунтуванні функціонально-логічних зв'язків між аспектами системи професійної підготовки майбутнього соціального працівника, аналіз яких надасть можливість створити певні передумови вдосконалення процесу професійної підготовки у визначному напрямі.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про освіту». – Київ : Генеза, 2017.
2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – Київ : Шкільний світ, 2001. – С. 4–5.
3. Введення у соціальну роботу : навч. посібник / Т. В. Семигіна [та ін.] ; ред. кол. В. В. Бурлака [та ін.]. – Київ : Фенікс, 2001. – 285 с.
4. Вознюк О. В. Педагогічна синергетика : генеза, теорія і практика : монографія / О. В. Вознюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. – 708 с.
5. Зимняя И. А. Социальная работа как профессиональная деятельность / И. А. Зимняя // Социальная работа и проблемы подготовки кадров. – Москва, 1992. – С. 26–44.
6. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия / И. А. Зимняя. – Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.
7. Капська А. Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) : навч. посіб. / А. Й. Капська [та ін.] ; ред. І. Д. Зверева, Г. М. Лактіонова ; Християнський дитячий фонд, Національний педагогічний ун-т ім. М. Драгоманова. – Київ : Науковий світ, 2001. – 129 с.
8. Крягжде С. П. Психология формирования профессиональных интересов / С. П. Крягжде. – Вильнюс : Мокслас, 1981. – 196 с.
9. Кузнецова Г. Д. Формирование профессиональной деятельности и личности социальных работников : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Галина Дмитриевна Кузнецова. – Москва, 1996. – 17 с.
10. Максименко С. Д. Психология в соціальній та педагогічній практиці : Методологія, методи, програми, процедури : навчальний посібник [для вищої школи] / С. Д. Максименко. – Київ : Наукова думка, 1998. – 226 с.
11. Поліщук В. А. Соціальна освіта в Україні : проблеми становлення і розвитку / В. А. Поліщук // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 6 (53). – С. 1.
12. Сбруева А. А. Порівняльна педагогіка / А. А. Сбруева. – Суми : Університетська книга, 2005. – 320 с.
13. Соціальна робота в Україні : перші кроки / ред. В. Полтавець ; Школа соціальної роботи Національного ун-ту «Кієво-Могилянська академія». – Київ : Видавничий дім «KM Academia», 2000. – 236 с.
14. Тараненко І. Г. Розвиток життєвої компетентності та соціальної інтеграції : Досвід європейських країн / І. Г. Тараненко // Кроки до компетентності та інтеграції у суспільство / за ред. І. Єрмалова. – Київ : Контекст, 2000. – 175 с.
15. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посібник / А. Й. Капська [та ін.] ; заг. ред. А. Й. Капська ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова, Український держ. центр соціальних служб для молоді. – Київ, 2000. – 372 с.

References

1. *A law of Ukraine «Education»* (2017). Kyiv: Geneza (in Ukr.)
2. *National doctrine of development Ukraine education in XXI age.* (2001). Kyiv: Shkilnyi svit (in Ukr.)
3. Semygina, T. V. (2001). *Introduction to social work: educational manual.* Kyiv: Feniks (in Ukr.)
4. Vozniuk, O. V. (2012). *Pedagogical synergetic: genesis, theory and practice: monograph.* Zhytomyr: Zhitomir Ivan Franko State University (in Ukr.)
5. Zimniaia, I. A. (1992). *Social work as professional activity. Sotsialnaia rabota i problemy podgotovki kadrov (Social work and problems of training of personnel).* Moscow (in Russ.)
6. Zimniaia, I. A. (2004). *Key competence as effective principle of competence competency-based approach in education. Author version.* Moscow: Research center of problems and quality of training of specialists (in Russ.)

7. Kapska, A. Y. (2001). *Contemporary issues of social pedagogical work* (module course of distance learning); manual. Kyiv: Naukovyi svit (in Ukr.)
8. Kriagzhde, S. P. (1981). *Psychology of forming professional interests*. Vilnius: Mokslas (in Latv.)
9. Kuznetsova, G. D. (1996). *Forming of professional activity and personality of social workers: author's abstract candidate of pedagogic sciences: 13.00.08*. Moscow (in Russ.)
10. Maksymenko, S. D. (1998). *Psychology in social and pedagogical practice: Methodology, methods, programs, procedures: manual for higher school*. Kyiv: Scientific thought (in Ukr.)
11. Polishchuk, V. A. (2005). Social education in Ukraine: problems of becoming and development. *Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota (Practical psychology and social work)*, 6 (53), 1 (in Ukr.)
12. Sbruyeva, A. A. (2005). *Comparative pedagogies*. Sumy: University book (in Ukr.)
13. Poltavets, V. (2000). *Social work in Ukraine: first steps*. Kyiv: Publishing house of «KM Academia» (in Ukr.)
14. Taranenko, I. G. (2000). Development of vital competence and social integration: Experience of the European countries. *Kroky do kompetentnosti ta integratsii u suspilstvo (Steps to the competence and integration in society)*. Kyiv: Context (in Ukr.)
15. Kapska, A. Y. (2000). *Technologies of social-pedagogical work: manual*. Kyiv: National pedagogical M.P. Dragomanov university (in Ukr.)

Abstract. *Kubitskyi S. O. The system of professional training of the students studying in the specialty «social work».*

Introduction. *It is shown that the system of professional training of a social worker, if compared with educational systems of the training of other specialists, is the most labor-intensive and requires enormous socio-pedagogical resources and constant attention as to its improvement and development.*

The purpose of the article is to substantiate the system of professional training of the students studying in the specialty «social work».

The methods of research are based on the synergetic approach, as well as on theoretical and methodological procedure of the analysis of the problem field from the general to the specific – from outlining the peculiarities of the activities to its specific aspects and the professional-personality characteristics of the social worker, ending with integral indicator of his professionalism – the professional readiness.

The results of the research are the integral synergetic system of professional training of the prospective social worker. It is shown that the system of professional training of a social worker, if compared with educational systems of the training of other specialists, is the most labor-intensive and requires enormous socio-pedagogical resources and constant attention as to its improvement and development. This system consists of educational goals, the major educational competencies, criteria and indicators of the professional readiness of the prospective social worker.

The originality of the scientific results consists in that that the system of professional training of the prospective social worker being the most formal and general system of his professional training (consisting of three educational goals, the major educational competencies, as well as the criteria and indicators of the professional readiness of the prospective social worker for his activities) reveals the synergetic nature stemming from the integral unity and interconnectedness of its aspects capable of mutually reinforcing each other.

Conclusions and prospects of the study. *So, for the first time in the theory and practice of social workers' professional training an integral synergetic system of this process is substantiated. The prospects of the study are related with grounding the functional and logical links between the aspects of the prospective social worker professional training system, the analysis of which will provide the opportunity to create certain preconditions for improving the process of professional training in the mentioned direction.*

Key words: *sphere of activity, key actions, main functions, psychological peculiarities, professional readiness of a social worker; the criteria and indicators of the professional readiness of a student-social worker; професійна підготовка; компетентнісний підхід.*

*Одержано редакцією 28.08.2017
Прийнято до публікації 08.09.2017*